

Predkladacia správa

A. Úvod

Národná správa Slovenskej republiky pre 8. posudzovacie zasadnutie zmluvných strán Spoločného dohovoru o bezpečnosti nakladania s vyhoretým palivom a o bezpečnosti nakladania s rádioaktívnym odpadom (ďalej „spoločný dohovor“) bola vypracovaná na základe uznesenia vlády SR č. 564/2022 zo dňa 21. septembra 2022, bodu B.1. k Správe o priebehu a výsledkoch 7. posudzovacieho zasadnutia.

V auguste 2023 bol na rokovanie Vlády SR predložený informatívny materiál „Správa o priebehu a výsledkoch medzinárodnej expertnej misie ARTEMIS na posúdenie vnútroštátnej politiky a vnútroštátneho programu nakladania s vyhoretým jadrovým palivom a s rádioaktívnymi odpadmi v SR konanej v dňoch 12. – 22. februára 2023 v Bratislave“, ktorý vláda SR vzala na vedomie. V aktualizovanom dokumente „Vnútroštátny program nakladania s vyhoretým jadrovým palivom a rádioaktívnymi odpadmi v Slovenskej republike“, ktorého schválenie vládou SR sa predpokladá v roku 2024, sú v rámci stratégie nakladania s RAO obsiahnuté tiež údaje o finančných nákladoch a spôsobe financovania, kapacitných možnostiach jednotlivých technológií vo všetkých fázach nakladania s RAO až po finálne uloženie VNAO a NAO v úložisku v Mochovciach a potrebách pre zabezpečenie nakladania s RAO neuložitelnými na tomto úložisku, vychádzajúc z aktuálnych a budúcich potrieb determinovaných prebiehajúcim vyradovaním jadrovej elektrárne A1 a dvoch blokov jadrovej elektrárne V1 popri súčasnom prevádzkovaní blokov v Jaslovských Bohuniciach a v Mochovciach.

Spoločný dohovor je medzinárodnoprávne záväzným dokumentom v oblasti jadrovej bezpečnosti. Bol vypracovaný s cieľom vytvoriť zásady organizačných, technických a legislatívnych požiadaviek na zabezpečenie vysokej úrovne bezpečnosti nakladania s vyhoretým jadrovým palivom a rádioaktívnym odpadom na celom svete. Kontrolný mechanizmus plnenia spoločného dohovoru je zabezpečený na tzv. posudzovacích zasadaniach, na ktorých sa posúdia národné správy zmluvných strán. V národnej správe každá zmluvná strana predkladá správu o opatreniach, ktoré prijala na realizáciu každého zo záväzkov obsiahnutých v spoločnom dohovore.

Národná rada Slovenskej republiky svojím uznesením č. 1152 z 1. júla 1998 vyslovila súhlas so spoločným dohovorom a prezident SR ho ratifikoval 22. septembra 1998. Úradu jadrového dozoru SR bolo uložené v spolupráci a ďalšími rezortmi zabezpečiť vykonávanie spoločného dohovoru po nadobudnutí jeho platnosti.

B. Implementácia dohovoru

Pre účely spoločného dohovoru sa pod "jadrovým zariadením" rozumie civilné zariadenie a jeho príslušný pozemok, objekty a zariadenia, v ktorých sa rádioaktívne látky vyrábajú, spracávajú, používajú, v ktorých sa s nimi manipuluje, skladujú sa alebo ukladajú v rozsahu spĺňajúcom podmienky bezpečnosti. Slovenské elektrárne, a. s. (SE, a. s.) sú prevádzkovateľom nasledovných jadrových zariadení:

- Jadrová elektráreň V2 Jaslovské Bohunice - 3. blok a 4. blok,
- Jadrová elektráreň Mochovce - 1. blok, 2. blok a 3. blok.

Jadrová a vyradovacia spoločnosť, a. s., je držiteľom povolenia na prevádzku alebo vyradovanie nasledovných jadrových zariadení:

- Jadrová elektráreň A1 Jaslovské Bohunice - vo vyradovaní (od r. 1977),
- Jadrová elektráreň V1 Jaslovské Bohunice - 1. blok a 2. blok (v súčasnosti prebieha 2. etapa vyradovania),
- Technológie pre spracovanie a úpravu rádioaktívnych odpadov (TSÚ RAO) Jaslovské Bohunice,
- Medzisklad vyhorelého jadrového paliva (MSVP) Jaslovské Bohunice,
- Integrovaný sklad rádioaktívnych odpadov (IS RAO) Jaslovské Bohunice,
- Finálne spracovanie kvapalných rádioaktívnych odpadov (FS KRAO) Mochovce,
- Republikové úložisko rádioaktívnych odpadov (RÚ RAO) Mochovce.

C. Zhrnutie najvýznamnejších skutočností obsiahnutých v národnej správe

Na Slovensku sa prevádzkuje 5 blokov s jadrovými reaktormi typu VVER 440. Dva v lokalite Jaslovské Bohunice (3. a 4. blok) a tri v lokalite Mochovce (1., 2. a 3. blok).

V lokalite Jaslovské Bohunice sa nachádza aj ťažkovodný reaktor známy pod označením Jadrová elektráreň A1 (HWGCR – 150MW). Elektráreň A1 bola odstavená v roku 1977 v dôsledku havárie. V súčasnosti prebieha ukončovanie III. a IV. etapy vyradovania jadrového zariadenia JE A1 a príprava dokumentácie pre vydanie povolenia na V. etapu vyradovania. Medzisklad vyhoretého jadrového paliva (MSVP) je v prevádzke v lokalite Jaslovské Bohunice od roku 1987, na ktorom sa realizoval projekt zvyšovania bezpečnosti a zvýšenia skladovacích kapacít.

Technológie na spracovanie rádioaktívneho odpadu (ďalej RAO) sa nachádzajú v lokalitách Jaslovské Bohunice a Mochovce, pričom tzv. Bohunické spracovateľské centrum RAO (BSC RAO) je prevádzkované od roku 1999 a zahŕňa niekoľko technológií bezpečného spracovania a úpravy RAO (triediace zariadenie pre pevné RAO, zariadenie na koncentráciu kvapalných RAO, spaľovacie zariadenie na redukciiu objemu pevných a kvapalných spáliteľných RAO, vysokotlakový lis na zmenšenie objemu nespáliteľných odpadov a cementačné zariadenie na spevňovanie a stabilizáciu koncentrovaných odpadov, ostatných kvapalných RAO, pevných zlisovaných odpadov a pevných nelisovateľných odpadov).

Republikové úložisko rádioaktívnych odpadov (RÚ RAO) Mochovce bolo uvedené do prevádzky v roku 2001. Predstavuje multibariérové úložisko povrchového typu určené na konečné uloženie pevných a spevnených veľmi nízko a nízko aktívnych RAO.

Úrad jadrového dozoru SR (ÚJD SR) je poverený vykonávať štátny dozor nad jadrovou bezpečnosťou jadrových zariadení, rádioaktívnych odpadov vrátane vyhoretého paliva. Základným zákonom pre mierové využívanie jadrovej energie je zákon č. 541/2004 Z. z. o mierovom využívaní jadrovej energie (atómový zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Výkon štátneho dozoru nad radiačnou ochranou zabezpečuje Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky v zmysle zákona č. 87/2018 Z. z. o radiačnej ochrane a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Inšpekciu práce (najmä dozor nad bezpečnosťou a ochranou zdravia pri práci a bezpečnosťou technických zariadení) vykonáva Inšpektorát práce Nitra v zmysle zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Záverom možno konštatovať, že SR plní ustanovenia spoločného dohovoru a sú vytvorené všetky predpoklady na úspešnú obhajobu národnej správy počas 8. posudzovacieho zasadnutia, ktoré sa uskutoční 17. až 28. marca 2025 vo Viedni, v sídle Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu (MAAE).

Materiál nemá vplyvy na podnikateľské prostredie, sociálne vplyvy, vplyvy na životné prostredie, vplyvy na informatizáciu, vplyvy na služby verejnej správy pre občana a má negatívny vplyv na rozpočet verejnej správy.

V rámci medzirezortného pripomienkového konania sa uvažovalo, že Národná správa Slovenskej republiky pre 8. posudzovacie zasadnutie zmluvných strán spoločného dohovoru bude zaslaná do Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu vo Viedni do 16. 8. 2024, no z dôvodu, že vláda SR bude rokovať o predloženom materiáli 21. 8. 2024, dátum bol zmenený na 23. 8. 2024.